

Riik kavatseb loobuda laste istumajätmisest (273)

14.04.2004 00:01

Anneli Aasmäe, reporter

Kommenteeri | Loe kommentaare

Varsti ei pea ka mitterahuldavate hinnetega õpilased pelgama samasse klassi istumajäämist, sest haridus- ja teadusministeerium otsustas klassikursuse kordamised kaotada.

«Jah, see on minu kindel seisukoht, et klassikursuse kordamisest peab loobuma,» kostis haridusminister Toivo Maimets. «Oleme seda teemat pikalt arutanud, nüüd on aeg tegutseda ja seadusemuudatused ära teha.»

Maimetsa hinnangul on tõenäoline, et istumajäämised lõpevad juba 2005. aasta sügisel.

Samal teemal:

- Juhtkiri: Liiga palju häid mõtteid
- PILT: Karikatuur

Haridus- ja teadusministeeriumi üldharidusosakonna üldkeskhariduse talituse peaeksperti Lillia Obergi sõnul sündis vastav otsus eelkõige seetõttu, et klassikursuse kordamine ei avalda lapse õpingutes edasijõudmisele positiivset mõju.

Nii näitab Tartu Ülikooli Pärnu kolledži sotsiaaltöö korralduse eriala vilistlase Eleri Saare uurimustöö, et 83 protsenti 6.–8. klassi kordajatest on raskustes samade ainetega, mis põhjustasid eelmisel õppeaastal nende istumajäämise.

Lastel vähem stressi

Uue süsteemi plussidena loetles ministeeriumi töörühm muu hulgas stressivaba õhkkonda, õpihuvi säilimist, uuest klassikollektiivist tingitud kohanemiskeskuste ja ebasoodsa imago vältimist, koolikohustuse täitmise paranemist ja majanduslikku kasu.

Miinuspoolele jäid lünkade tekkimine õppetöösse, ühe klassi õpilaste liiga erinev tase, istumajääja konfliktid õpetajate ja kaasõpilastega ning puudulikest hinnetest tingitud väiksem edasiõppimisvõimalus.

Töörühma esialgse kava kohaselt võib õpilast jätta istuma vaid 1. klassi, hiljem ei tohi kaheline tunnistus edasiviimisel takistuseks saada.

Samas nõuab planeeritav seadusemuudatus, et koolides oleks olemas võimalus hättajäänud õpilast näiteks koduõppe, pikapäevarühma, tugiõpetaja või individuaalse õppekavaga järele aidata.

Kui õpilane lõpetab 9. klassi mitterahuldavate hinnetega, on tal kava kohaselt võimalik jätkata õpinguid nn lisa-aastal, et seniseid lünki hariduses tasaseks siluda. Samuti võib kõne alla tulla võimalus astuda kutseõppeasutusse põhiharidust omandamata.

Riik hoiaks raha kokku

Igal õppeaastal jääb Eestis klassikursust kordama umbes 5000 last, mis tähendab riigile lisakulu vähemalt 40 miljonit krooni aastas. Mullu jäi istuma 4671 õpilast, kõige suurem on nende osakaal 9. klassis.

Rakvere gümnaasiumi direktor Aivar Part pidas ministeeriumi plaani õigeaks.

«Istumajätmisel pole mingit mõtet,» kostis Part. «See tekitab lastes üha rohkem stressi, kooli suhtes hirmu ja vaenulikkust. Paneme talle parem mitterahuldava hinde tunnistusele ja las läheb rahulikult järgmisse klassi. Kui õppekava jääb samasuguseks, ei suuda kool nagunii tagada, et kõik õpilased materjali täies mahus omandavad.»

Part mõõnis, et enamasti ei tule klassikursuse kordamine lastele kasuks ning istumajäänutega on hädas ka õpetajad.

Abi ainult 1. klassis

Tallinna Arte gümnaasiumi direktori Elle-Mari Linsmanni sõnul on samas klassis teise aasta veetmine mõjunud positiivselt eelkõige 1. klassi lastele.

«Kõik lapsed pole kooli tulles selleks veel valmis ning vajavad ajapikendust,» nentis Linsmann. «Elu on näidanud, et 1. klassis istuma jäetud lapsed jõuavad hiljem koolis normaalselt edasi. Aga kui õpilane jäetakse istuma 5.–7. klassis, ei päästa see enam midagi.»

Samas soovis Linsmann, et koolidele jääks õigus iga lapse puhul eraldi otsustada, kas jätta ta istuma või viia kahtedele vaatamata järgmisse klassi edasi.

24-aastane tallinlane Indrek, kes jäi 10. klassis istuma, leidis, et klassikursuse kordamisest loobuda ei tohiks, ning pidas oma istumajätmist ainuõige otsuseks.

«Kui õpilast ei jäeta näiteks 7. klassis istuma, kuigi peaks, on enam kui tõenäoline, et 9. klassis kukub ta nii või teisiti välja,» põhjendas Indrek. «Siis jäävad ära ka keskkool ja ülikool, sest kui ühes klassis hakkama ei saa, on järgmises veelgi raskem. Aga kui sa 7. klassi uuesti teed ja mõistus pähe tuleb, on maailm su ees ikkagi valla.»

Arvutid koolis

Piret Luik

Tartu Ülikool,
erakorraline teadur

Arvuti kasutamine nooremas vanuseastmes

Teodoro (1992) pooldab arvutite kasutamist alghariduses, seda aga uute tarkvaraliikide, arvuti poolt loodud mikromaailmade arenguga seoses. Autor lähtub konstruktivismi teooriast, mille kohaselt õppimine on aktiivne, konstruktiivne (s.t. pidevas muutumises) ja interaktiivne protsess. Autori nägemus on, et millegi mõistmine tähendab sellega tuttav olemist. Seejuures on erinevate nähtuste, objektide ja suhetega tuttavaks saamine jätkuv protsess, mille käigus mängib keskkond fundamentaalset rolli. Kui last ümbritseb rikas keskkond, kus keerulisi ideid saab uurida sundimatul teel juba väga varajases eas, siis võib ta tuttavaks saada nende ideedega, s.t nendest ideedest aru saada (näiteks inerts, maa pöörlemine ümber päikese jne.). Just arvuti võib anda selle keskkonna, kus õpilane saab suurendada oma tuttavlikkust enamiku teaduslike ideedega. Andes õpilastele võimaluse katsetada, s.t. mängida ideede ja suhetega, saab suurendada nende kognitiivset mõistmist. Arvutite kasutamine kooli nooremas astmes võiks Hawkrigde'i (1983) arvates alata mängudega, et lapsed saaks selgeks klaviatuuri kasutamise ja kuvari lugemise ning selle kuidas opereerida erinevate arvuti komponentidega. Liikumiste koordineerimiseks on hea kasutada erinevaid graafikapakette, kus laps vaba käega joonistades õpib juhtima hiire

liikumist. Graafikapaketid arendavad ka käelist tegevust. Seejärel saab alles alata õppeprogrammide kasutamise.

Õpiprogrammid jaotatakse neljaks alaliigiks (Crozier, 1999):

- drill ja praktika – võimaldavad harjutamist;
- problemlahendus – pakuvad stsenaariumit, millele õpilane peab leidma lahenduse;
- simulatsioonid – esitlevad sündmuste seeriat, et luua virtuaalne keskkond, milles lahendada probleem;
- juhendavad – pakuvad samm-sammulist lähenemist et õppida mõisteid.

Algastmes saaks kõige efektiivsemalt kasutada drill-ja-praktika programme, sest palju on baasmaterjali, mida tuleb omandada automaatsuseni. Kuid edukalt on kasutatud ka simulatsioone, eriti loodusteadustes ja mängu, mis aitavad kaasa õppimisele. Algastmes saab õpiprogramme kasutada enamasti õpetaja poolt läbitud teemade täiendamiseks ja praktiseerimiseks. Kuna juhendavad programmid on eelkõige mõeldud individuaalseks õppimiseks ja problemlahendusprogrammides nõutakse sünteesi ja analüüsi, siis leiavad need õpiprogrammide liigid algklassides vähem kasutamist. Uurijad (Hawkrigde, 1983) on leidnud, et kui ühe korruga esitati enam kui üks kolmandik ekraanitäit teksti, hüppasid algklasside õpilased sellest üle või otsisid stiimuleid, mis lubaks neil õige vastuse korral edasi minna. Lapsed kaotasid kontsentratsiooni umbes 10-15 minuti pärast, kui nad pidid lugema ekraanilt juhiseid ja seda isegi siis kui programm sisaldas märkimisväärselt erinevaid ning atraktiivseid vahendeid. Algastme jaoks programmide valikul peab kindlasti silmas pidama ka seda, et programm vastaks antud astme lugemisoskusele.

Arvuti kasutamine algklassides on end õigustanud seal, kus lastel on võimalik kasutada õppetööks paari peale ühte arvutit. Nii saavad õpilased omavahel suhelda, arutada, miks või kuidas nad teatud situatsioonis käituvad. Algkooli lapsed võtavad arvutit kui veel üht mängukaaslast. Samuti meeldib algklasside lastel üksteisega võistelda.

Arvutite kasutamine vanema vanuseastmes ja erinevates õppeainetes

Kui nooremas astmes olid kõige olulisemad drill-ja-praktika programmid, siis vanemas astmes langeb suurem osakaal juhendavatele, problemlahendusprogrammidele ja simulatsioonidele. Reaalainetes kasutatakse aga ka vanemas astmes palju drill-ja-praktika programme. Seejuures on uurimused (Hawkrigde, 1983) näidanud, et madalama võimekusega õpilased on enam motiveeritud arvutit kasutama ja end oma teadmistes ning oskustes täiendama.

Õpetaja poolt on alustuseks kõige olulisem otsus see, kuidas lülitada infotehnoloogia oma õppekavasse ja millist liiki õpiprogramme kasutada.

Arvuteid seostatakse sageli just reaalineteaga. McCoy (1996) käsitlebki oma artiklis arvutite kasutamist matemaatikas ja vaatleb sellealaseid uurimusi. Läbivaadatud uurimuste põhjal leiab ta, et parimaid tulemusi annavad matemaatikas simulatsioonid, kuid abi on ka õppetundi toetavatest drill-ja-praktika ning problemlahendusprogrammidest. Erinevalt väljakujunenud arusaamast selgus nende uurimuste põhjal, et kõrgema jõudlusega õpilased kasutavad tarkvara efektiivsemalt kui madalama jõudlusega ja poisid edestavad tüdrukuid. Uurimustest selgus ka, et õpilased, kes töötasid paarides arvuti taga saavutasid märkimisväärselt kõrgemaid tulemusi kui need, kes töötasid üksikult.

Siiski pole infotehnoloogia ainult matemaatikas ja teistes reaalinetes kasutamiseks. Kuigi just neis ainetes on uurimusi õpiprogrammide efektiivsuse kohta enam, avaldatakse üha enam uurimusi ka arvuti kasutamisest sotsiaal- ja humanitaarainetes, mille kohta annab ülevaate

oma artiklis Berson (1996). Vaadeldud uurimuste põhjal väidab autor, et drill-ja-praktika programmid küll soodustavad humanitaarainete oskuste praktiseerimist, kuid samas võivad nad kahandada üldiste sotsiaalsete protsesside mõistmist. Näiteks võib õpilane küll täpselt teada, mis aastal mingi sündmus aset leidis, kuid mis olid selle tagamaad, jääb selgusetuks. Juhendavad programmid võimaldasid uurijate arvates efektiivselt asendada kodutööd ja need ka parandasid õpilaste saavutusi.

Kuna sotsiaal- ja humanitaarainetes on oluline osa inimestevahelisel kommunikatsioonil, siis peaks arvutitel põhinev õpe neis õppeainetes pakkuma enam võimalusi koostööks õpilaste vahel kui näiteks matemaatikas. Penn'i poolt läbiviidud eksperimendis (Berson, 1996) kasutasid kaks rühma üht ja sedasama programmi selle vahega, et ühel grupil oli vaid üks arvuti terve rühma peale, teisel grupil arvuti kahe õpilase kohta. Uurimuse põhjal selgus, et kolme nädala pärast läbiviidud testis said kõrgemad punktid üht arvutit terve rühma peale kasutanud õpilased.

Õpetaja rolli muutused seoses arvutite klassitulekuga

Õpetaja rollideks on seni olnud teadmiste edastaja, diagnoosija, juhendaja, ürituste eestvedaja, distsiplineerija jne. Kui konkreetse õpetaja rollid varieeruvad sõltuvalt sellest, mis vanuses õpilasi ta õpetab, kuidas õppetöö on organiseeritud, siis üldiselt eeldatakse õpetajalt kontrolli. Infotehnoloogia kasutuselevõtt muudab situatsiooni, nõudes uusi rolle nii õpetajatelt kui õpilastelt. Õpetaja-klassi suhe võib aja jooksul muutuda õpetaja-klass-arvuti kolmnurgaks (Hawkrigde, 1983). Intelligentsete õppesüsteemide kavandamine ei pea üritama asendada õpetajat, pigem peab masinast saama vahelüli õpetaja ja lapse vahel (Newman, Griffin, Cole, 1989).

Osaks õpetaja rollist seoses arvutite tulekuga saab olema (Goodyear, P. 1992):

- sobiva tarkvara valimine;
- IT kasutuse integreerimine teiste õppetegevustega;
- õppijate programmikasutuse ülevaatamine;
- otsustamine, millal ja kuidas sekkuda vahele programmi kasutamise ajal;
- õppijate aitamine ja nende arengu hindamine;
- arutlustes vahekohtunikuks olemine.

Õpetaja peab olema ka kui manager (Cohen, Manion, Morrison, 1998). Ta peab otsima ja leidma programme, mis sobiks üksikõpilastele, mõnele rühmale või kogu klassile. Kui õpilased töötavad arvutiga, peaks õpetaja kogu aeg klassis ringi liikuma, et ta oleks alati kõigile nähtav. Meeles peaks pidama tunni distsipliini juures, et esmane on suhtlemine masinaga ja teisene suhtlemine inimestega, isegi kui mitmekesi istutakse ühe arvuti taga. Sageli saab õpetaja infot ka õpilaste vastuste ja õppimise kohta tunni jooksul isegi kui ta konkreetset õpilast ei jälgi. Paljud õpiprogrammid annavad helisignaaliga märku, kui vastatakse valesti. Õpetaja saab jälgida, millise ajavahe tagant laps valesti vastas. Oleks hea, kui programm annaks ka pärast teada, mitu korda üks või teine laps valesti vastas, mitu korda pidi teema üle kordama, mitu korda saadeti tagasi programmi poolt vana materjali ülekordamisele (Hawkrigde, 1983).

Kuigi arvutid võimaldavad individuaalsust ja pakuvad nii õpilastele kui ka õpetajatele suuremat vabadust, ei saa kõike siiski jätta arvutite otsustada. Õpetaja peab määrama (Behrmann, 1984):

- õpilase instruksionaalsed vajadused (kas nägemis- või kuulmismälu, kas individuaalõpe, mis tasemest alustada, millised õpiprogrammid võiks meeldida jne.);
- mida õpetada arvutiga (millises aines, mis last motiveerib, milline tarkvara aitab õpitut kõige paremini kinnistada);
- mis liiki õpiprogramme kasutada (sõltub aineist ja õpilasest – nõrgemad saavad enam abi drill-ja-praktika programmidest, tugevamad probleemlahendusest ja simulatsioonidest);
- jätkuv protsessi hindamine (jälgida õpilast, hinnata tema arengut, teha vajalikke korrektiive).

Ei nüüd ega ka tulevikus kao vajadus inimesest õpetaja järele. Muutub ainult ajasuhe, palju õpilased kulutavad arvuti abil õppimiseks, palju aruteluks õpetajaga. Arvutite kaasamisel õppetöösse kerkib esile ilmselt veelgi suurem vajadus hea õpetaja järele, kes suudaks töötada koos programmeerijatega õpiprogrammide koostamisel ning olla vahelülis õpilase ja arvuti vahel.

Tunni võimalikud ülesehitused

Tunnis arvutit kasutades peab valima kõigepealt sobiva tarkvara. Õpitarkvara juures peaks jälgima järgmist (Hughes, I.E., 1998):

- tarkvara peab olema lihtsalt kättesaadav ja käsitletav (kiputakse alla andma, kui esimese korraga ühendust ei saa või tulemust ei tule);
- tarkvara peab olema täielikult integreeritud käsitletava teemaga ja selgelt vajalik;
- tarkvara eesmärgi edukas saavutamine peab olema toetatud hinnetega;
- selle kasutamisel peavad olema määratud sobivad õpieesmärgid;
- tarkvara roll nende eesmärkide saavutamiseks peab olema õpilastele selge;
- õpilased peavad teadma kuidas kasutada materjali, mis ulatuses teadmisi nõutakse, millistele materjali osadele nad peavad enam tähelepanu pöörama ja kuidas tarkvara paketti teadmiste omandamiseks kasutada.

Arvutit tunnis kasutades tuleks silmas pidada järgmist (Behrmann, 1984, Cohen, Manion, Morrison, 1998):

- millises mahus kavatakse tunnis arvutit kasutada (Näiteks alustatakse tundi uue materjali edasitamisega loengu või arvutipresentatsioonina ning seejärel lastakse õpilastel korrata või praktiseerida õpitut individuaalselt arvutil);
- kus toimub tund (oma klassis kasutades ühte või mitut arvutit, arvutiklassis, osa tundi ühes ja osa teises...);
- kuidas õpilased arvutite ette paigutatakse (üksikult, paariviisi, grupiti; kui paariviisi või grupiti, siis kas vabatahtlikud rühmad või õpetaja poolt määratud; millise printsiibi järgi määratud; kas arvutiklassis on rühmade koosseisud pidevalt samad...);
- iga rühma jaoks tuleb ette valmistada materjal ja tegevusjuhised (need võivad olla kõigil ühised või igal rühmal erinevad);
- olemas peab olema lisamaterjal neile, kes kiiremad;
- pidevalt tuleb ringi liikuda;

- tuleb jälgida märke, mis näitavad, et õpilased pole tegevuses: mittevajalikud liikumised, liiga palju lobisemist, algav kära;
- olemas peab olema mõeldud sobiv meetod tunni lõpetamiseks.

Õpetaja peab mõtlema ka järgmistele probleemidele: Kuidas hinnata õpilasi kui nad kasutavad tundides arvutit? Kas need õpilased, kes tunnevad end arvuti ees kodus ei hakka õpetaja autoriteeti ohtu seadma? Milliseks kujuneb õpetaja autoriteet, kui paljud lapsed tunnevad end arvuti ees kodusemalt kui õpetaja? On täheldatud, et nn. arvutitargad õpilased võivad tunnis tekitada olukorra, kus programm ei tööta nii, nagu õpetaja on seda ette näinud ning kutsuvad seejärel õpetaja appi seda "probleemi" lahendama. Kui õpetaja toime ei tule, lahendavad selle ise paari klahvivajutusega (Cohen, Manion, Morrison, 1998).

Kasutatud kirjandus

- Behrmann, M.** (1984) Handbook of Microcomputers in Special Education. College-Hill Press, San Diego California, 281pp.
- Berson, M. J.** Effectiveness of computer technology in the social studies: A review of the literature – Journal of Research on Computing in Education, Summer96, Vol.28 Issue 4, p486, 14p
- Cohen, L., Manion, L., Morrison, K.** (1998) a Guide to Teaching Practice. London Routledge 4th ed., 494pp.
- Goodyear, P.** (1992) The Provision of Tutorial Support for Learning with Computer-Based Simulations. In: Computer-Based Learning Environments and Problem Solving. NATO ASI Series, Series F: Computers and Systems Sciences, Vol. 84 ed. E.De Corte, M.C.Linn, H.Mandl, L.Verchaffel - Springer-Verlag Berlin Heidelberg pp. 391-409.
- Hawkrige, D.** (1983) New Information Technology in Education. Baltimore, Maryland, 238p.
- Hughes, I.E.** (1998) "Horses for courses" - categories of computer-based learning program and their uses in pharmacology courses. Information Services & Use, Vol.18 Issue 1/2, p35, 10p.
- McCoy, L. P.** Computer-based mathematics learning – Journal of Research on Computing in Education, Summer96, Vol.28 Issue 4, p438, 23p.
- Newman, D., Griffin, P., Cole, M.** (1989) The construction zone: Working for cognitive change in school - Cambridge University Press, 169 pp.
- Teodoro, V.D.** (1992) Direct Manipulation of Physical Concepts in a Computerized Exploratory Laboratory. In: Computer-Based Learning Environments and Problem Solving. NATO ASI Series, Series F: Computers and Systems Sciences, Vol. 84 ed. E.De Corte, M.C.Linn, H.Mandl, L.Verchaffel - Springer-Verlag Berlin Heidelberg pp. 445-464.

Vahetusõpetajana USA-s

Sirje Tarraste, Tartu Forseliuse Gümnaasiumi õpetaja

Anu Mõttuse ülevaatlik artikkel "Lugemine muutub ajas" (ÕpL, nr 27, 1.08.) viis mõtted tagasi äsjasaadud töökogemusele ESL (*English as a Second Language*) õpetajana USA-s. Nimelt möödus minu 2002/2003. õppeaasta Fulbright'i vahetusõpetajana Hosfordi põhikoolis Portlandis Oregoni osariigis.

Minu õpilased olid immigrantide lapsed, kelle keeleoskus ei lubanud neil veel kõigist

mainstream'i tundidest edukalt osa võtta, ja õpetatav aine oli tunniplaanis *Reading/Writing*. Üheteistkümnest rahvusest õpilased olid keeletaseme põhjal jaotatud kolme gruppi (*advanced* – edasijõudnud, *intermediate* – kesktase ja *beginners* – algajad), mis tähendas, et igas grupis olid koos 6.–8. klassi (just need klassid kuuluvad põhikooli) õpilased, kelle arengutase ja huvid, rahvuslik ja kultuuriline taust olid üpris erinevad.

Kõigi gruppidega kohtusin iga päev kaks 47-minutilist tundi, millest esimene oli *Reading*, teine *Writing*. Ainukese ESL õpetajana majas oli mul täielik tegevusvabadus, abiks ainult kuhi erialakirjandust klassiruumi kappides, vahetuspartneri jäetud detailsed näpunäited ja kolleegide heatahtlik suhtumine.

Valik tuli endal teha

Eestis aastaid võõrkeeleõpetajana leiba teeninuna ei olnud mul suuremat aimu, mida minult oodatakse lugemise ja kirjutamise õpetajana, ei pistnud keegi mulle ka karme näpunäiteid ja instruksioone pihku ega nõudnud tööplaanide koostamist ja ettenäitamist.

Ainukesed allikad, mis mulle sihti pidid näitama, olid eelmiste aastate lõputestide näidised, mis andsid infot, mida peaksid õpilased kevadisel testimisel oskama. Hiljem sain kooli sekretäriilt paberi pika loeteluga kõikvõimalikest oskustest, mida lugemis- ja kirjutamistundides saab arendada. Pidin ise tegema valiku, millele õppeveerandite kaupa rohkem rõhku panen.

Võtsin usinalt osa lugemis/kirjutamisõpetajate aineseksiooni koosolekutest, mille tulemusena hakkasin aru saama, mida *mainstream'i* õpetajad oma tundides teevad. Kasutasin iga võimalust nende tundide küllastamiseks.

Suureks abiks oli läinud kevadel Eestis läbitud kursuse “Lugemine ja kirjutamine iseseisva mõtleja kujundajana” materjalide kogumik, mis mul kaasas oli, sest Hosfordi põhikoolis kasutatavad õpikud olid koostatud samadest põhimõtetest lähtudes. Siiski ei saanud ma oma õpilastega neid õpikuid eriti kasutada, sest need olid vähese keeleoskusega õpilastele rasked.

Süsteem töötas päris kenasti

Õnneks suhteliselt lühikeseks jäänud katsete-eksituste-perioodi tulemusena kujunes meil välja süsteem, mis töötas päris kenasti. Hosfordi põhikooli iga õpilane peab nädala jooksul läbi lugema vähemalt ühe jõukohase raamatu. Kooliraamatukogu oli suur ja täienes pidevalt, raamatute leidmisega probleeme ei tekkinud.

Alustasime oma 2 x 47-minutilist plokki alati 20–25-minutilise vaikse lugemisega (*silent reading*), mille lõpuminutil pidid õpilased loetu kohta mõned laused oma lugemispäevikusse kirjutama. Seejärel panime raamatud kõrvale ja asusime koos lugema/kuulama mõnd lühemat teksti.

Õpilastele meeldis valjusti lugeda, nii said nad ilmselt loetust paremini aru. Valjusti lugemine tuli ka selles mõttes kasuks, et kord õppeveerandis tuli hinnata õpilaste valjusti lugemise soravust (*reading fluency*), nii saime siis harjutada. Mõnikord lugesin ise neile ette või kuulasime hoopis mõnd linditeksti. Lugemisele järgnesid alati harjutused loetu lahtimõtestamiseks, sõnavaraharjutused, arutelu, sageli ka grammatikareeglite õppimine samale tekstile toetudes, kui see võimalik oli, lõpuks ka iseseisva kirjutamise harjutused, kui selleks aega jäi.

Neljapäeviti oli meil tavaks *book talk*, kus iga õpilane tegi kokkuvõtte nädala jooksul loetud raamatust, kasutades oma lugemispäeviku märkmeid. Erinevalt eesti õpilastest olid minu ameerika õpilased väga esinemis- ja kuulamisaltid. Esitati palju heatahtlikke küsimusi ja esinenut tänati sõbraliku aplausiga.

Seejärel läksime koos raamatukokku uusi raamatuid valima. Tavaliselt teatasin raamatukoguhoidjale päev varem, mis teemal raamatuid soovime. Kui raamatukokku jõudsim, olid raamatud valmis pandud, raamatukoguhoidja tutvustas neid lühidalt ja õpilased said siis ise endale uueks nädalaks jõukohase lugemise valida. Eelistasime temaatilist lugemist, nn projekte.

Meie esimene projekt oli "Eri rahvaste toidud". Õpilased valisid lugemismaterjali oma päritolumaal tootmistavade, tutvustasid neid teistele, koostasid näidismenüüd toitude kirjeldustega ja lõpuks, kui kõigi ühise arvamuse põhjal vietnamlaste töö oli parim, tegime õppekäigu lähedale vietnami restorani, kus kõike proovida saime.

Menüü projektid olid ka "Elu keskaegses kindluses", mille valisin abistamiseks õpilasi ajalootundides, "Minu kodumaa", kus õpilased otsisid raamatutest ja internetist fakte ja lugusid oma päritolumaal kohta. Õpetasin neid kasutama Inspiration 6.0 tarkvara, mis on õppuritele mõeldud märkmetetegemise programm. Lõpuks panime kogutud materjalid kaante vahele ning kujundasime esitluseks suured posterid. Esitus oli lastevanemate päeval.

Negatiivsed emotsioonid keelatud

Nii me siis tegutsesime omaenese tarkusest. Ei keelanud-käskinud meid keegi. Kooli juhtkond ja teised õpetajad käisid meid vahel tundides vaatamas, ent tagasisidet ei antud. Aastase tegevuse lõppnäitajaks pidid jääma lõputestide tulemused. Ka pidi iga õpetaja esitama haridusosakonnale iga õpilase ühe suulise esitluse (speech) ja ühe kirjaliku töö näidised (work samples), mille täpsed hindamisjuhendid olid antud.

Kuidas õpilast aasta ringi hinnata, oli iga õpetaja teha. Nõue oli, et lastele ja lapsevanematele peab arusaadav olema, mida ja kuidas hinnatakse. Mõtlesin nii ja teisiti ning otsustasin kasutada meie viiepallisüsteemi, mida selgitasin õpilastele järgmiselt: 5 – *excellent*, 4 – *good*, 3 – *OK*, 2 – *not good*, 1 – *not good at all*.

Õpilastele ei tohi põhjustada negatiivseid emotsioone, sellise selgitusega olid aga kõik rahul. Koolides valitsev *No Child Left Behind* poliitika võimaldab väga paindlikult õpetada ja hinnata. Igal lapsel on tema tasemele vastav tunniplaan ja seda on väga kerge muuta, kui õpetajale või õpilasele tundub, et asjad ei lähe nii, nagu peaks. Õpilasel ja õpetajal peab säilima koolirõõm ja koolitahe.

Kevadine lõputest kestis kaks päeva, kummalgi päeval kaks 47-minutilist õppetundi. Kontrolliti õpilaste lugemistekstidest arusaamist (*reading comprehension*), sõnavarakasutust, kirjandusliku teksti analüüsi elemente jm.

Testid on valikvastustega (neli varianti), õpilased täidavad vastustelehed ja testid lähevad hindamisele meie mõistes haridusosakonda, kus need sisestatakse arvutisse. Hinnatakse õpilaste arengut, võrreldes eelmise õppeaastaga. 5-punktiline edasimineku näitab, et õpilane on normaalselt edasi jõudnud; mida suurem punktide arv, seda parem.

Suur oli minu ja mu õpilaste rõõm, kui saime teada, et ESL õpilaste keskmine kasvupunktide summa oli 11 ja edukaimal õpilasel 20 punkti. Meie kooli keskmine oli 7 punkti. Kuna ameerika koolides mingeid tulemusi seintele riputada ja kedagi kellegagi avalikult võrrelda ei tohi, tean ainult kooli direktori pr Kassneri heatahtlikust vihjest, et olime koolis tublimate hulgas.

See kooliaasta oli mu senise pika koolmeistrikarjääri kõige tööroõmu- ja saavutusterohkem aasta, hoolimata sellele eelnenud kahtlustest ja hirmudest. Minu kogemuste põhjal ei saa aga mingeid üldistusi ameerika koolisüsteemi kohta teha, sest see on osariigiti ja isegi osariigisiselt maakonniti väga erinev.

Õpetaja naeratab ka streigi eelõhtul

Sirje Tarraste

Minu käest on palju küsitud, mille poolest erineb Ameerika tavakool Eesti omast. Saan vastata ainult oma kogemuse põhjal, mingit üldistust ma teha ei julge.

Töötasin Hosfordi põhikoolis, mis on tavaline piirkonnakool Portlandi kaguosas, rajoonis, kus elavad suhteliselt väikese sissetulekuga inimesed. Seetõttu sai 2/3 õpilastest tasuta koolilõunat. 2002/2003. õppeaastal oli koolis umbes 370 õpilast, arv muutus pidevalt. Õpetajaid ja teenindavat personali oli 40 inimese ringis.

Koolimaja on suur ja ilus, möödunud sajandi kahekümnendatel aastatel ehitatud kahekorruseline kivimaja, mõeldud palju rohkematele õpilastele. Parematel päevadel on koolis õppinud üle 700 õpilase.

Põhikooli kuuluvad 6., 7. ja 8. klassid. Koolipäev algab kell 9.10, õpilased lubatakse majja kl 9. Kümne minutiga tuleb jätta oma kappi (locker) üleriided, koolikott, võtta kaasa ainult mapp koolipäevaks vajalike asjadega ja minna klassiruumi, kus esimeseks tunniks on alati advisory, meie mõistes klassijuhatajatund. Hilineda ei tohi. Iga õpetaja on ka advisory teacher ehk klassijuhataja.

Minu advisory gruppi kuulus 14–16 (arv muutus õppeaasta jooksul) 6.–8. klassi õpilast, enamik mainstream'i õpilased. Nn klassijuhataja ülesanne on täita igas tunnis puudumiste leht (attendance), mis pannakse klassiukse kõrvale ümbrikusse. Korrapidajaõpilane viib selle sekretäri kätte, kes sisestab andmed arvutisse. Algavast õppeaastast hakkavad seda tegema õpetajad ise, igas klassiruumis on arvutid.

Kui puudujad ja hilinejad on märgitud, jagab advisory õpetaja kätte hommikusöögi, mis on kõigile tasuta. Kuni lapsed einestavad, loeb ta ette teated, mida õpilasel on sel päeval vaja meeles pidada. Infot saab õpetaja kantseleist, kus igal õpetajal on postkast. Seda tuleb päeva jooksul mitu korda kontrollida, sest infot laekub tõesti palju.

Kohustuslikke aineid on viis

Igapäevane advisory kestab kümme, neljapäeviti 40 minutit, siis on vaja see sisustada nagu meilgi klassijuhatajatund. Graafiku alusel on võimalik kasutada kooli võimlat ja kohvikut. Tavalisel koolipäeval kestab ainetund 47, pikendatud (extended) advisory päeval 44 minutit.

Vahetunnid on kolm minutit, selle ajaga peavad õpilased jõudma ühest klassiruumist teise. Õpilase tunniplaanis on koos advisory'ga üheksa tundi, neist üks 30-minutiline lunch, seega siis seitse ainetundi. Koolipäev lõpeb kell 15.45 ja kella neljaks peavad õpilased majast lahkunud olema.

Iga õpilase tunniplaanis on viis kohustuslikku ainet (Reading, Writing, Math, Science, Social Studies) ja kaks valikainet, mida võib poolaasta kaupa muuta. Hosfordis saab valida hispaania keele, arvutiõpetuse, kehalise kasvatuse, orkestri, tantsu, kunstiõpetuse, fotograafia (fotograafiagrupi õpilased valmistavad tavaliselt ette kooli aastaraamatu materjali), süvendatud kirjandusõpetuse (sellesse gruppi kuuluvad kooli ajalehe The Element toimetuse liikmed), study hall'i, kus võib saada õpiabi kodutööde tegemisel, aga võib ka võtta mingi ühiskondliku ülesande, näit kantseleis sekretäride või mõne õpetaja abistamise jm.

Põhiaineid õpetatakse klassiprintsiibil, õpilased on jaotatud taseme järgi gruppidesse: tugevad, keskmised ja nõrgad. Õpiraskuste ja arenguhälvetega õpilaste grupid on väiksemad, nendes töötab ka abiõpetaja. Tavaklassis on 35–36 õpilast. Eraldi olid IMS (International Middle School) ja ESL (English as a Second Language) grupid, millest esimeses õppisid põhiliselt hispaaniakeelsed õpilased, kellel inglise keel küll juba heal tasemel selge, ning teises õpilased,

kelle inglise keele oskus vilets või hoopis olematu.

Kord on range

Kui meie koolijüts arvab, et õpetaja kiusab, sunnib õppima ega luba tunnis ulakust teha, aga ameerika koolis oleks lahe – tee, mida tahad ja õppida pole ka eriti vaja –, siis eksib ta küll väga. Vähemalt Hosfordi põhikoolis oli kord range.

Õpetajad peavad tavalisel päeval, kui ei ole koosolekupäev, olema koolis hiljemalt kell 8.30. Koosolekupäevad on esmaspäev ja teisipäev, neist esimesel toimuvad aineseksioonide koosolekud (team meetings) ja teisel kogu kollektiivi koosolek (staff meeting). Koosolekud algavad kell 8, nendest osavõtt on kohustuslik. Igasugusteks lisakoosolekuteks tuleb nõutada haridusosakonna luba ja neid eraldi tasustada. Siia alla ei käi lastevanemate koosolekud, mis toimuvad päeval, siis ei ole õpilased koolis ning õppetööd ei toimu.

Enamik õpilasi saabub koolibussidega. Nende saabumisel majja, lühikeste kolmeminutiliste vahetundide ja lunch'i ajal hoiavad õpilastel silma peal direktor, õppealajuhataja, psühholoog, raamatukoguhoidja ja nn distsipliinimees, kelle täpset ametinime ma ei saanudki teada.

Õpetajad koridorides korda ei pea, ainult viimase tunni lõppedes tuleb neil oma klassiukse kõrval seista ja vaadata, et õpilased kappide juures ei rüseleks. Koolibussid väljuvad kell neli, õpilaste sisenemist bussidesse jälgib distsipliinimees. Kui õpilased bussis käituda ei oska, võib bussijuht teha ettekande ja õpilane kaotab kümneks päevaks õiguse tasuta koolibussiga sõita.

Üldiselt õpilased majas järelevalveta olla ei tohi. Kes peab tunni ajal klassist lahkuma, sellele antakse kaasa nn hall pass, kus on kirjas, mis kell ja kuhu ta läks. WC on tundide ajal lukustatud, kui õpilasel tekib tunni ajal vajadus seda kasutada, peab ta minema kantseleisse, kus keegi töötajaist või korrapidajaõpilane WC ukse avab, või paluma mõne vaba õpetaja abi.

Kõigil õpetajail on universaalvõtmed, mis avavad oma kabineti ja üldkasutatavate ruumide ukсед. Tundide ajal on klassiukсед tavaliselt lahti. Klassiruumid on küll kahel pool koridori, ent ukсед pole vastastikku ja nõnda ei segata kedagi. Kui õpilane rikub tunnis korda, segab kaasõpilasi, keeldub täitmast õpetaja korraldusi, tuleb kohale kutsuda “distsipliinimees” või keegi kooli juhtkonnast. Seda on lihtne teha, sest igas klassiruumis on sisetelefon.

“Distsipliinimees” peab kartoteeki korrarikumiste kohta, käib tundide ajal koridorides ringi, kutsub korda rikkunuid ja vajadusel ka nende vanemaid vestlusele. Raskematel juhtudel paneb ta õpilased koolimajas või selle ümbruses tööle, kõige raskemal juhul eemaldab õpilase kuni nädalaks koolist (suspension). Võimalik on õpilane ka koolist välja heita, siis suunatakse ta rangema korraga nn alternatiivkooli.

Kooli nimekirjast kustutatakse õpilane ka siis, kui ta on kümme päeva põhjuseta puudunud, pärast seda on lapsevanema kohustus talle uus kool otsida. Üks minu õpilane eemaldati kolmeks päevaks koolist, kuna ta solvas kaasõpilast, mõnitades tema usulist kuuluvust, teine ropendas avalikus kohas. Alternatiivkooli saadeti õpilane, kes järjekindlalt segas tunde ega õppinud, ning õpilane, kes “pommis” kaaslastelt raha.

Kõik reeglid on kirjas õpilase käsiraamatus, mille õpilane saab esimesel koolipäeval. Õppetöö algab kohe esimesel koolipäeval, mis on esimene teisipäev pärast tööpüha (Labor Day). Tööpüha on liikuv püha septembri esimesel esmaspäeval. Multnomah County's, mille alla Portland kuulub, lõpeb õppetöö 12. juunil.

Töö on palju pingelisem kui Eestis

Andku eestimaised kolleegid mulle andeks, aga ameerika õpetaja töötab palju pingelisemalt, kui meie õpetaja. Iga õpetaja annab päevas kuus ainetundi, üks tund tunniplaanis on planning, kus saab kõik tundides vajaliku valmis panna, sest kolmeminutilise vahetunniga ju suurt midagi ära ei

tee. Lunch on pool tundi ja kulub tõesti hingetõmbeks. Koolipäeva jooksul majast lahkuda ja õpilasi omapead klassiruumi jätta ei tohi. Niisiis, õpetaja valmistab ette ja annab 30 ainetundi nädalas.

Peaaegu igas tunnis antakse kodutööd, mida tuleb hinnata ja tagastada järgmisel päeval. Kuidas õpetaja kodutööd, lähemaid teste ja muid vastamisi hindab, on täiesti tema teha, aga arvestus peab olema väga täpne ning õpilased peavad saama aru, mis ja milleks. Suuremaid teste hinnatakse tavaliselt protsentides, 70% on sooritamise piir, alla selle loetakse test ebaõnnestunuks.

Multnomah County õpetajad teenivad aastas 30 000 kuni 60 000 dollarit, palk ja pensionilejäämise aeg sõltub tööstaazist ja piirkonnas töötatud ajast. Mitmed minu kolleegid, kes olid kaua aega samas koolipiirkonnas töötanud, jäid pensionile 54–55-aastaselt, mis ei takista väiksema koormusega edasi töötamast. Viimast võimalust kasutatakse hoolega, sest vastupidiselt meile on “vanaemad” ja “vanaisad” oma kogemustepagasiga hinnas.

Streigiähvardus ja kompromissid

2002/2003. õa oli Multnomah County, kus Portland asub, õpetajaile väga raske, kuna piirkonnal ei jätkunud koolide jaoks raha. Kohalik omavalitsus otsustas riigikoolide õppeaastat 24 tööpäeva võrra lühendada, mis oleks tähendanud õpetajate palgalt mahaarvamist, kuna neil on üheaastased töölepingud, ning ühes sellega ka ravikindlustuse kaotamist. Viimane asjaolu tegi õpetajad väga murelikuks, sest raviteenus on kallis.

Fulbright'i vahetusõpetaja Ameerikas töötasu ei saa, vahetusõpetajale säilitatakse kodukoolis keskmine töötasu ning Fulbright maksab lisaks stipendiumi ja hoolitseb ravikindlustuse eest. Vahetusõpetajal pole õigust sekkuda poliitilistesse aktsioonidesse ega osaleda streigis. Just õpetajate streik aga seisiski päevakorral. Ametiühingu peetud läbirääkimised ei kandnud vilja ja märtsis tulid õpetajad kokku, et hääletada streigi poolt. Siis andis omavalitsus alla.

Portlandis otsustati kooliaastat mitte lühendada ja õpetajatega sõlmiti üheaastaste töölepingute asemel kolmeaastased. Õpetajad omalt poolt nõustusid kümme päeva tasuta töötama. Need järeleandmised kehtisid aga ainult Portlandi kohta, teistes Oregoni piirkondades kõigil nii hästi ei läinud.

Kogu õppeaasta kestnud närvipingest hoolimata säilitasid õpetajad oma naeratuse ja sõbraliku suhtumise õpilastesse ja kolleegidesse. Selles sõbralikus ja ühtehoidvas kollektiivis oli tõesti väga meeldiv töötada.

Koolielu ei seisne sugugi ainult õppimises ja testide tegemises, nii õpetajatel kui õpilastel on huvitavaid tunniväliseid ettevõtmisi ja traditsioone, aga sellest ehk kunagi edaspidi.

ÕPILASTE HINDAMISE KORD

Kinnitatud haridusministri 16. juuni 1999.a. määrusega nr 35 ning muudetud haridusministri 1999.a. septembri määrusega.

I ÜLDSÄTTED

1. Käesoleva korraga sätestatakse põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaste õpitulemuste (teadmiste ja oskuste), käitumise ja hoolsuse hindamine.
2. Hindamise aluseks on põhikooli- ja gümnaasiumiseadus ning põhi- ja üldkeskhariduse riikliku õppekava või põhihariduse lihtsustatud (abiõppe) õppekava või toimetulekuõppekava hindamispõhimõtted ning nõuded õpitulemustele.
3. Õpitulemuste hindamine:

1. annab teavet õpiedukusest;
 2. on aluseks õpetaja tegevusele õpilase õppimise ja arengu toetamisel,
 3. motiveerib õpilast sihikindlamalt õppima;
 4. suunab õpilase enesehinnangu kujunemist ja on abiks edasise haridustee valikul.
4. Käitumise ja hoolsuse hindamine motiveerib ja suunab õpilast:
 1. järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme;
 2. täitma kooli kodukorra nõudeid;
 3. täitma õpiülesandeid ning kohustusi.
 5. Põhikoolis hinnatakse õpilase õpitulemusi, käitumist ja hoolsust, gümnaasiumis hinnatakse õpilase õpitulemusi ja käitumist.
 6. Õpitulemusi hindab klassi- või aineõpetaja. Käitumist ja hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega.
 7. Hindamispõhimõtteid ja hindamise aluseid tutvustab õpetaja õppeaasta ja ainekursuse algul õpilastele ja lapsevanematele või eestkostjatele (edaspidi *lapsevanem*).
 8. Õpilasel ja lapsevanemal on õigus saada teavet õpilase hindamise korra ja hinnete kohta õpetajalt ja klassijuhatajalt.

II ÕPITULEMUSTE HINDAMINE

9. Hinnatakse teadmiste ja oskuste omandatust. Lähtuvalt kooliastme ja õppeaine eripärast arvestatakse hindamisel:
 1. omandatud teadmiste ja oskuste ulatust, õigsust, esituse täpsust ja loogilisust ning rakendamise iseseisvust;
 2. õpilase suutlikkust oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult väljendada;
 3. vigade arvu ja liiki;
 4. praktilise töö teostust.
10. Hinnatakse õpilase kirjalikke ja praktilisi töid, suulisi vastuseid (esitusi) ning praktilisi tegevusi.
11. Hinnatakse numbriliselt (hinne) või sõnaliselt (hinnang).
12. Numbriliselt hinnatakse õpitulemusi viieballisüsteemis, kus hinne "5" on "väga hea", "4" - "hea", "3" - "rahuldav", "2" - "puudulik" ja "1" - "nõrk". Hinded "1" ja "2" on mitterahuldavad hinded.
13. Hinde "5" ("väga hea") saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev ja loov rakendamine.
14. Hinde "4" ("hea") saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest.
15. Hinde "3" ("rahuldav") saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õige, põhioskused omandatud, kuid praktilises tegevuses, teadmiste rakendamisel võib esineda raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist.
16. Hinde "2" ("puudulik") saab õpilane, kelle suulises vastuses (esituses), kirjalikus töös, praktilises tegevuses või selle tulemuses on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral.
17. Hinde "1" ("nõrk") saab õpilane, kelle suulisest vastusest (esitusest), kirjalikust tööst, praktilisest tegevusest või selle tulemusest järeldub nõutavate teadmiste ja oskuste puudumine.

18. Sõnalist hindamist (hinnanguid) võib kasutada 1. ja 2. klassi õpilaste hindamisel. Sõnaliste hinnangute kasutamise kinnitab kooli õppenõukogu oma otsusega, hinnangute andmise põhimõtted esitatakse kooli õppekavas.
19. Sõnalise hindamise korral 1. ja 2. klassis antakse õpilasele õppeprotsessis suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid ning õppeveerandi ja õppeaasta lõpul kirjalikke kokkuvõtvaid sõnalisi hinnanguid.
20. Kokkuvõtavad sõnalised hinnangud kirjeldavad lapse arengut, kooliastme pädevuste ja õpioskuste kujunemist, õppeprotsessis osalemist ning õpitulemusi. Kokkuvõtvaates hinnangutes tuuakse esile õpilase edusammud ning juhitakse tähelepanu arendamist vajavatele oskustele ning puudustele teadmistes.
21. Kokkuvõtvaate sõnaliste hinnangute aluseks on 1. ja 2. klassi õpetaja(te) tähelepanekud ja märkmed vaatluslehtedel või -vihikus.
22. Kokkuvõtavad sõnalised hinnangud kantakse klassitunnistusele. Hindamisaspektid, hinnangute esitamise ja klassitunnistuse vormi sõnalise hindamise kasutamise korral 1. ja 2. klassis kinnitab kooli õppenõukogu.
23. Toimetuleku õppekava järgi õppivate õpilaste hindamisel kasutatakse ainult hinnanguid.
24. Hälvikute hindamisel oskusainetes (kehaline kasvatus, tööõpetus, muusika, kunst) ja meditsiinilisse erigruppi kuuluvate õpilaste hindamisel kehalises kasvatuses võib kasutada hinnanguid "arvestatud" ja "mittearvestatud".

III. ÕPIPROTSESSI, ARVESTUSLIK JA KOKKUVÕTTEV HINDAMINE

25. Õpitulemuste hindamine jaguneb:
 1. õpiprotsessi hindamine (protsessihinne);
 2. arvestuslik hindamine (arvestuslik hinne);
 3. kokkuvõttev hindamine (kokkuvõttev hinne).
26. Õpiprotsessi hindamine on õppimise üksiktulemuste hindamine, mille eesmärk on:
 1. õpilasele tagasisideme andmine õppimise edukusest;
 2. õpilase õpimotivatsiooni ja positiivse enesehinnangu toetamine;
 3. õpiülesannete korrigeerimine ja vajaduse korral diferentseerimine, arvestades õpilaste iseärasusi.
27. Õpiprotsessi hindamisel arvestatakse õpilaste vanust, arengut, õppeaine eripära ja nõutavaid õpitulemusi. Õpiprotsessi hindamise objektid ja meetodid valib õpetaja ning otsustab, kas ja kuidas protsessihindeid kasutatakse arvestuslikul hindamisel.
28. Protsessihinnete alusel võib välja panna osa arvestuslikke hindeid.
29. Arvestuslik hindamine on õpitulemustele hinnangu andmine mingi tervikliku aineosa käsitlemise järel. Arvestuslikult hinnatakse õppekavas määratletud õpitulemuste omandatust.
30. Arvestuslik hindamine kavandatakse õppeveerandi, poolaasta või kursuse ulatuses, selle vormid ja vahendid valib õpetaja.
31. Nõutavad õpitulemused, nende omandatuse kontrollimise aja ja viisi ning hindamise põhimõtted teeb õpetaja õpilastele teatavaks õppeveerandi või poolaasta või kursuse algul.
32. Arvestuslikult hinnatavate õppeülesannete (suuline vastus (esitus), kirjalik või praktiline töö) täitmine on kõigile õpilastele kohustuslik. Koolist puudunud õpilane täidab arvestuslikult hinnatava ülesande õpetajaga kokkulepitud ajal.
33. Mitterahuldavalt täidetud arvestuslikult hinnatava õppeülesande võib õpilane teist korda täita õpetajaga kokkulepitud ajal.
34. Arvestuslikud hinded kantakse klassipäevikusse eri veergudele või eri tähistusega ja tehakse lapsevanemale (eestkostjale) teatavaks õpilaspäeviku ja/või hinnetelehe kaudu.
35. Õpilasele, kes määratud ajaks ei täida arvestusliku hinde saamiseks nõutavat õppeülesannet, tehakse klassipäevikusse hinde asemel märges X.

36. Õppeainetes, mis eeldavad erivõimetel põhinevaid oskusi (kehaline kasvatus, muusika, kunst, tööõpetus), arvestatakse hindamisel ka õpilaste püüdlikkust, suhtumist õppeainesse ja teoreetilisi teadmisi.
37. Arvestuslike kirjalike tööde hindamisel võetakse aluseks järgmine protsendiskaala:
 1. 90 - 100 % punktide arvust - hinne "5",
 2. 70 - 89 % punktide arvust - hinne "4",
 3. 50 - 69% punktide arvust - hinne "3"
 4. 25 - 49 % punktide arvust - hinne "2",
 5. 0 - 24 % punktide arvust - hinne "1".
38. Punktis 37 esitatud skaalast 5 protsenti üles- ja allapoole moodustab piiritsooni, mille puhul õpetaja võib panna kas madalama või kõrgema hinde, arvestades:
 1. töö mahtu;
 2. ülesannete keerukust;
 3. vigade arvu ja liiki.
39. Kirjaliku kõne puudega põhikooliõpilase kirjalikke töid hinnatakse diferentseeritult.
40. Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase kirjalikke töid, kes saab regulaarselt logopeedilist ravi või kellega õpetaja töötab individuaalselt logopeedi nõuannete järgi.
41. Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafialemaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.
42. Õpilase arvestuslikult hinnatavatele kirjalikele töödele tehakse märke "Hinnatud diferentseeritult". Klassi- ja lõputunnistusele seda märget ei tehta.
43. Kokkuvõttev hindamine põhineb arvestuslikel hinnatel.
44. Kokkuvõtavad hinded on veerandi-, poolaasta-, kursuse- ja aastahinded.
45. Õppeaine veerandi-, poolaasta- ja kursusehinded pannakse välja vähemalt kolme arvestusliku hinde põhjal. Poolaastahinde võib välja panna õppeainetes, mida õpitakse ühe nädalatunniga õppeaasta vältel.
46. Õpilasele võib jätta õppeaine veerandi-, poolaasta- või kursusehinde välja panemata, kui ta on puudunud üle 50% vastava aine tundidest või tal on sooritamata 1/3 kavandatud arvestuslikult hinnatavatest õppeülesannetest. Klassipäevikusse ja -tunnistusele tehakse sel juhul kokkuvõtva hinde kohale märke X.
47. Aastahinded pannakse välja veerandi-, poolaasta- või kursusehinnete alusel enne aine lõpueksami toimumist.
48. Kokkuvõtavad hinded kantakse klassipäevikusse ja klassitunnistusele, aastahinded ka õpilasraamatusse. Kokkuvõtavad hinded tehakse lapsevanemale (eestkostjale) teatavaks klassitunnistuse kaudu.

IV. KÄITUMISE JA HOOLSUSE HINDAMINE

49. Põhikooliõpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse igal õppeveerandil, gümnaasiumiõpilase käitumist kord poolaastas. Õppeaasta kokkuvõtavad hinded märgitakse klassipäevikusse ja -tunnistusele, käitumishinne ka õpilasraamatusse. Põhikooli ja gümnaasiumi lõputunnistusele märgitakse ainult käitumishinne.
50. Õpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse hindega "eeskujulik", "hea", "rahuldav" või "mitterahuldav".
51. Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis ning väljaspool kooli.
52. Käitumishindega "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.
53. Käitumishindega "hea" hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid.

54. Käitumishindega "rahuldav" hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi, mistõttu ta vajab pedagoogide ja lastevanemate tähelepanu ning suunamist.
55. Käitumishindega "mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, ei allu õpetajate ega lastevanemate nõudmistele. Erandjuhtudel võib õpilase käitumise hinnata "mitterahuldavaks" ka üksiku ühiskonna- või kõlblusvastase teo eest.
56. Käitumise aastahindeks pannakse "mitterahuldav" kooli õppenõukogu otsuse alusel. Selleks esitab klassijuhataja õppenõukogule põhjenduse, milles on arvestatud ka õpilasomavalitsuse seisukohti ja ettepanekuid.
57. Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppimisse ja ülesannetesse, tema kohusetunne, töökus, järjekindlus õppeülesannete täitmisel.
58. Hoolsushindega "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppimisse ja ülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid oma võimete kohaselt, on ülesannete täitmisel püüdlik, hoolas ja iseseisev, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.
59. Hoolsushindega "hea" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppimisse ja ülesannetesse kohusetundlikult, on iseseisev ja hoolikas ning õpib oma võimete kohaselt.
60. Hoolsushinde "rahuldav" saab õpilane, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid ja muid kohustusi, kuid ei ole piisavalt järjekindel ega õpi kõiki aineid oma tegelike võimete ja arengutaseme kohaselt.
61. Hoolsushindega "mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppimisse ja ülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult, ei täida tundides õpetajate nõudmisi, jätab sageli tegemata oma kodused õppeülesanded ning muud ülesanded koolis ja kodus.

V. HINDE VAIDLUSTAMINE

62. Õpilaste hindamisel koolis tekkinud eriarvamusi ja vaidlusküsimusi lahendavad õpilase või lapsevanema (eestkostja) nõudmisel õpetaja ja kooli direktor (direktori asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal) või õppenõukogu. Hinde pannud õpetaja on kohustatud selgitama hindamisnorme ja -kriteeriume ning põhjendama hinde õigsust ja nõuetele vastavust. Vajaduse korral vaatab vaidlusaluse küsimuse läbi kooli õppenõukogu ja teeb otsuse. Kui õpilane või lapsevanem (eestkostja) ei ole otsusega nõus, võib ta pöörduda riikliku järelevalve ametniku poole.

VI. JÄRGMISSE KLASSI ÜLEVIIMINE

63. Põhikooli 2.–8. ja gümnaasiumi 10.–11. klassi õpilane, kes on täitnud kooli õppekava nõuded, viiakse õppeperioodi lõpul üle järgmisse klassi. Kõik 1. klassi õpilased viiakse üle järgmisse klassi.
64. 1. ja 2. klassi õpilased, kelle arengu ja kooliõppekava täitmise kohta on antud sõnalisi hinnanguid, viiakse üle järgmisse klassi klassijuhataja (klassiõpetaja) hinnangute alusel.
65. Kui õpilane ei ole täitnud õppekava nõudeid, mida väljendab õppeaine mitterahuldav aastahinne või hindamata jätmine (märge X) või 2. klassis ka klassijuhataja (klassiõpetaja) sõnaline hinnang, jäetakse õpilane täiendavale õppetöele või klassikursust kordama.
66. Õpilase järgmisse klassi üleviimise, täiendavale õppetöele või klassikursust kordama jätmise otsustab kooli õppenõukogu.
67. 2. - 8. ja 10. - 11. klassi õpilane, kes kuni kahes õppeaines ei täitnud õppekava nõudeid, jäetakse kaheks nädalaks täiendavale õppetöele. Õpilasele antakse omandamata õppematerjali (kursuse) kohta täiendavad ülesanded, tema üleviimine järgmisse klassi otsustatakse peale täiendavate ülesannete täitmist.

68. 2. - 9. klassi õpilane, kes kolmes või enamal õppeaines ei täitnud õppekava nõudeid, jäetakse klassikursust kordama.
69. 1. klassi õpilast klassikursust kordama ei jäeta.
70. Põhikooliõpilased, kellel on raskusi õppekava täitmisega, suunatakse lapsevanema (eestkostja) nõusolekul logopeedi, psühholoogi või psühhiaatri konsultatsioonile ning neile rakendatakse vajaduse korral parandusõpet. 1. klassi õpilane, kellel on raskusi õppekava nõuete täitmisega, suunatakse konsultatsioonile hiljemalt teise poolaasta alguses.
71. Kolmandaks aastaks õpilast klassikursust kordama ei jäeta, vaid viiakse üle järgmisse klassi.
72. Gümnaasiumiastme õpilast üldjuhul (v.a pikaajaline haigus) klassikursust kordama ei jäeta. Ta arvatakse õppeaasta lõpul kooli õppenõukogu otsusega õpilaste nimekirjast välja.
73. Individuaalõppekava järgi õppinud õpilane võib klassi lõpetada tavalisest lühema või pikema ajaga. Õppeperioodi lõpul otsustab kooli õppenõukogu õpilase teadmiste taseme järgi, millises klassis ta õpinguid jätkab.
74. Põhi- ja keskhariduse riiklikust õppekavast erineva õppekava järgi õppinud õpilaste puhul otsustab kooli õppenõukogu õpilase teadmiste taseme järgi, millises klassis ta õpinguid jätkab.
75. Õpilased, kelle käitumise aastahinne on "mitterahuldav", viiakse rahuldava õppeedukuse korral üle järgmisse klassi.
76. Toimetulekuõppekava järgi õppivaid õpilasi klassikursust kordama ei jäeta.

VII. HINDELINE ARVESTUS

77. Hindelise arvestuse sooritavad põhikooli 8. klassi ja gümnaasiumi 10.–11. klassi õpilased ühes õppeaines. Arvestuse hinne kantakse klassitunnistusele ja seda arvestatakse aastahinde väljapanekul.
78. Hindelise arvestuse eesmärk on võimaldada õpilasel oma huve ja võimeid määratleda ning süvendada, samuti eksamikogemusi omandada.
79. Arvestuse vormid võivad olla:
 1. ainetest, mis hõlmab ainekava põhiteematikat ja mõistestikku, näitab omandatu rakendusoskust;
 2. suuline arvestus;
 3. uurimistöö vm.
80. Arvestuse õppeaine valib õpilane. Arvestuse vormi otsustavad õpetaja ja õpilane esimese poolaasta jooksul.
81. Uurimistööle esitatavad nõuded ja töökorralduse määrab kool.
82. Uurimistöö kirjutamist juhendab õpetaja.

Õpetaja Rootsi ühiskonnas

 Trüki artikkel

Jaan Seim, Stockholmi Eesti Kooli direktor: Räägin õpetaja tööst Rootsi koolides, sealhulgas Stockholmi Eesti Koolis, natuke tuleb juttu ka koolikorraldusest ja Rootsi koolielust üldse.

Stockholmi Eesti Koolis on üldainetes nooremates klassides õpetamiskeeled nii eesti kui ka rootsi, vanemates klassides valdavalt rootsi keel. Käesoleval õppeaastal on Stockholmi Eesti Koolis 175 õpilast eelkooliklassist kuni 9. klassini. Pärast kooli lõpetamist jätkavad meie õpilased õpinguid Stockholmi gümnaasiumides.

Millised on Rootsi õpetaja ülesanded ja lepingulised kohustused? Kui suur on palk?

Selge, et õpetaja töö maht on kasvanud. Tundide ettevalmistamisest, nende pidamisest ja õpilaste tööde parandamisest üksi ei piisa. Igasuguste muude ülesannete hulk on suurenenud. Praktiliselt

igal nädalal tuleb osaleda koosolekutel.

Paljudes koolides on õpetajad jaotatud töömeeskondadesse, mis võib tähendada näiteks seda, et kaks õpetajat vastutavad koos kahe algkooliklassi eest. Töömeeskond plaanib tööd nädala kaupa. Õpetatakse tihti teemadena, mille raames on ained integreeritud tervikuks. Töömeeskonna liikmed asendavad üksteist haiguse puhul ja on kontaktis õpilaste ning lastevanematega. Sellised kontaktid on tänapäeval palju sagedasemad kui varem, näiteks 10–20 aastat tagasi.

Et ainete riiklikud õppekavad, sihid ja nn hinnete kriteeriumid on väga nipsisõnalised ja üldistavad, peab iga kool neid ise konkretiseerima. Kiiresti muutavas ühiskonnas tuleb neid muuta iga paari aasta tagant. Seegi töö lasub õpetajate õlgadel.

Peale õpetamise, koosolekute, kontaktide pidamise ja õppekavade koostamise on paljudel õpetajatel ka oma vastutusala koolis. Õpikute ja õppematerjalide tellimine ja nende korrashoid, kultuuriürituste, spordipäevade ja väljasõitude korraldamine, teemapäevade ja -ürituste plaanimine ja läbiviimine nõuavad tegemist. Kust ikka tegijaid leida, kui mitte õpetajate hulgast.

Hindamise asemel arenguestlus

Hinnete panemisest õpetaja aga pääseb. Rootsi koolides ei ole õpilaste hindamine enne 8. klassi lubatud. Sellise seaduse taga on poliitiline otsus, mille põhjenduseks tuuakse muu hulgas, et hinded võivad õpilase arengule ahistavalt mõjuda. Et õpilane õpiks ja areneks, peavad tal olema teised ajendid kui heade hinnete saamine. Teadmiste omandamine peab olema nii huvitav ja tore, et sellest piisaks. Seadus ei ole siiski kõigile vastuvõetav, paljud sooviksid hinnete panemist alustada varem, näiteks 5. või 6. klassist.

Kuidas hinneteta kindlaks teha, kuidas õpilane õpib ja areneb ja et ta seda teeb? Õpetus peab olema selline, et õpilane lihtsalt ei saa õppimata jätta. Loomulikult peab kool pakkuma õpilasele pinget, et võimed ja oskused kasvaksid. Sihtideta muutub kool igavaks ja õpilasel kaob huvi. Eesmärkide koostamine ja nende saavutamise jälgimine on samuti õpetaja töö, millesse tuleb kaasata kõik õpilased ja lastevanemad. Eesmärkide saavutamise järgi ongi võimalik anda õpilase tööle ja arenemisele hinnang. Seda tehakse kord poolaastas nn arenguestlustel.

Arenguestlustel osalevad tavaliselt õpilane, parimal juhul mõlemad tema vanemad ja õpetaja, kelleks enamasti on klassijuhataja, sest ta tunneb õpilast kõige paremini. Enne arenguestlust täidetakse blankett, kuhu õpetaja on ainete kaupa kandnud hinnangud õpilase õppimise ja saavutuste kohta. Blanketil on küsimusi ka õpilase käitumise, korra ja enesetunde kohta koolis, kuidas talle koolis meeldib, kas tal on sõpru jne. Samasuguse blanketi täidab õpilane koos vanematega. Vestluse ajal annavad need palju arutlusainet sellest, kuidas õpilasel koolis läheb, mis on hea, mida võiks parandada. Arenguestlus kestab tavaliselt 30 minutit, aga võib kuluda ka 45 minutit või isegi kauem. Arenguestluste peetakse väga olulisteks ja häid tagajärgi andvateks.

Õpetaja koormus ja palk

Kui palju tööd peab õpetaja tegema, et kõigi ülal nimetatud ülesannetega toime tulla? Palju oleneb õpetajast. Kogenud õpetaja oskab oma aega paremini kasutada, samas saavad nooremad võib-olla paremini aru kõigi ülesannete vajalikkusest ja näevad koostöö eeliseid individuaalse tegutsemise ees.

Rootsi õpetaja töötab aastas 194 päeva, nendest 178 koos õpilastega. Ülejäänud 16 kuluvad enesetäiendamisele õppepäevadel ja kursustel, ettevalmistusteks enne õppeaasta algust ja järeltöödeks pärast õppeaasta lõppu. Õpetaja täiskoormuseks loetakse 45,5 kellatundi nädalas. Kui palju sellest on ette nähtud õpetamiseks, pole alati fikseeritud, põhikoolis on tavaliselt 18 tundi.

Paljudes koolides peab õpetaja viibima üldajast koolis 35 tundi, et pärast tunde jääks aega koostööks kolleegidega. Ülejäänud 10,5 tundi on usaldusaeg, mida võib kasutada oma äranägemisel.

Õpetaja palk on individuaalne. Otsustavad haridus, oskused, töö kvaliteet, valmisolek endale ülesandeid võtta ja muidugi ka turg. Palga määramisel võib ette tulla kauplemist. Praegu on õpetajatest puudus ja palgad tõusevad natukene. Paremini oskavad enda eest seista noored õpetajad, kes võivad palgaläbirääkimiste tulemusena saada endast tunduvalt vanematest ja kogenud kolleegidest rohkem palka.

Õpetaja vastutus suurenenud

Rootsi koolides ja koolikorralduses on viimasel aastakümnel toimunud suuri muutusi. Riigi alluvusest on kool viidud omavalitsuste alla ja tänu pearahasüsteemile on tekkinud hulk vabakoole. Vabakoole on mitmesuguseid. Mõnes õpetatakse teatud alternatiivse pedagoogika järgi, vähemusrahvused on loonud oma koole, on ka religioosseid koole. Vabakoolid pakuvad konkurentsi omavalitsuskoolidele. Mõned neist on saanud tuult tiibadesse, kui ei olda rahul kohaliku omavalitsuskooliga.

Koolinduse detsentraliseerimine on viinud suure osa vastutusest ja töökoormast koolidesse ja õpetajate õlgadele. Öeldakse – palun väga, tehke kool, kirjutage oma õppeplaan, aga kui läheb halvasti, siis vastutate ise. Samas ei anna riik siiski käest kogu võimu koolide üle. Riiklikud testid, hindamiskriteeriumide ühtlustamine, kooliinspektorite kontrollid toimivad ja vabadus on mingil määral fiktiivne.

Organisatoorsetest muudatustest hoolimata on Rootsi koolides probleeme. Paljude reformide täielikuks läbiviimiseks ei anta piisavalt raha. Sellega kaasnevad korralagedus ja õppetaseme langus. Eriti tabab see nõrku õpilasi, kellel on raskusi õppimises ja kes ei saa kodunt küllalt palju tuge. Nende hulgas on sisserändajate lapsi, kelle vanematele ei meeldi rootsi nn vabakasvatus, mis, omavahel öeldud, ei ole üldse nii vaba, nagu ehk arvatakse. Kuna sisserändajatele võib jääda mulje, nagu ei nõutakski rootsi koolis midagi, tekib neil umbusaldus kooli suhtes. Lastes võib omakorda tekkida konflikt, sest kooli ja kodu tõekspidamised ning normid erinevad üksteisest.

Koolikiusamine viib kohtusse

Rootsis kasutatakse sõna "mobbing", mis on tuletatud inglise keelest. "Mob" tähendab jõuku ja selle all mõeldakse ühe või mitme õpilase korduvat tagakiusamist jõugu poolt. Põhjuseks võib olla õpilase välimus, riietus, käitumine, ükskõik mis, milles nähakse midagi naeru- või mõnitamisväärsust. Jõuk võib olla rühm õpilasi, halvemal juhul terve klass, kes on valinud välja ohvri, kelle elu tehakse kibedaks psüühilist ja ka füüsilist vägivalda kasutades. Tagakiusamist on uuritud teaduslikult selgitamaks, kuidas tekib inimestes sallimatus, ning leidmaks meetodeid, kuidas sellest jagu saada. Õppeplaanis on öeldud, et tagakiusamise ärahoidmise eest vastutab kool, kel peab olema ette näidata plaan, kuidas probleemi käsitleda. Tavaline viis on moodustada õpetajatest rühm, kes jälgib õpilaste meeoleolusi koolis, arutab probleeme õpilastega ja kui on tegemist tagakiusamisega, katsub probleemi lahendada. Kahjuks ei ole see alati kerge. On juhtumeid, kus õpilane või tema vanemad on kaevanud kooli kohtusse ja nõudnud kahjutasu, sest kool ei ole suutnud peatada aastaid kestnud tagakiusamist. Kohus on kaebajale õiguse andnud ja ta on oma kahjutasu saanud.

Positiivne areng silmaga nähtav

Suured muudatused ei ole siiski ainult probleeme kaasa toonud. On hulk häid näiteid koolidest, kus on tehtud kõvasti tööd ja positiivne areng on olnud silmanähtav. Koolide sisemine dünaamika on kasvanud ja neil on olnud võimalus paremaks muutuda.

Kuigi töömaht koolis on kahtlemata kasvanud, leiavad paljud õpetajad, et nende töö on muutunud huvitavamaks ja mitmekülgsemaks. Suhtlemine õpilastega on vahetum, see on soodustanud õppimist ja arenemist. Ka pedagoogiline koostöö nendes vormides, mida peale ei suruta, vaid ise valitakse, on andnud paremaid tulemusi ja tööle suurema loomingulise väärtuse.

Paljudes koolides arutatakse, mis on kool, mis on teadmised, kuidas toimub õppimine jne. Pedagoogilised ja teadusuuringused näiteks aju funktsioonidest ja mälu kasutamisest on lisanud huvitavat ja väärtuslikku materjali. Näitena tutvustan põgusalt ameerika psühholoogi Howard Gardneri teooriat. Teooriat ja selle variante on arutatud Rootsis mitu aastat ja see on kindlasti ka Eestis tuttav.

Uued teooriad

Teooria põhineb ideel, et inimesel on vähemalt kaheksa intelligentsust.

- Verbaal-lingvistilise intelligentsusega inimestel on esikohal sõna kasutamine ja keele valdamine.
- Loogilis-matemaatilise intelligentsusega inimene keskendub numbritele.
- Visuaal-spatsiaalset ehk ruumilist intelligentsust võib täheldada näiteks kunstihuvilistel, arhitektidel ja teistel pildi ja ruumiga töötavatel inimestel.
- Muusikaline intelligentsus avaldub tundlikkuses helide suhtes.
- Kehalis-kinesteetiline intelligentsus esineb muuhulgas sportlastel, näitlejatel ja kätega töötavatel inimestel.
- Interpersonaalne ehk sotsiaalne intelligentsus tähendab head suhtlemisvõimet ja oskust teiste inimeste rolli sisse elada.
- Intrapersonaalne-intuitiivne intelligentsus loob võimaluse ennast ja oma tundeid mõista ja võimeid hinnata.
- Loodusintelligentsusega inimestel on eriline tundlikkus kõige looduses elava ja kasvava suhtes.

Gardner ütleb, et iga inimese intelligentsuste profiil on erinev. 25 või 30 õpilasega kooliklassis on kõik intelligentsused esindatud. Küsimus on, kuidas kool arvestab oma õpilaste erinevate intelligentsustega ja arendab neid. Või soodustab kool pigem teatud intelligentsuste arenemist teiste arvel? Kui nii, siis kuidas peaks kool ja õpetus olema organiseeritud, tagamaks õpilaste intelligentsuste arendamist üksikult ja klassis?

Allikas: Õpetajate Leht 15.11.02 Lisatud 22. novembril 2002

<http://www.opleht.ee/Arhiiv/2002/15.11.02/elu/3.shtml>

Seetõttu, head on halbade õpetajad

Ja halvad on heade õpilased.

Mitte hinnata õpetajat

Või armastada õpilast:

Ka taiplik olles eksid sügavalt.

See on põhiline saladus.

Mul on kolm aaret, mida ma hoian ja hindan.

Esimene on kaastunne.

Teine on vähenõudlikkus.

Kolmas on söandamatus asetada end kõigist ette.

Das Tao Te Kingvon Lao Tse

http://home.pages.at/onkellotus/TTK/Estonian_Voitka_TTK.html

Eneseotsing mitme maa ja mere taga

17.01.2004 00:01

Priit Pullerits, vanemtoimetaja

Muusik ja arranpeerija Raul Sööt sõitis kaheks aastaks üle ookeani Meistri juurde, et leida tema abiga iseennast.

Raul Sööt tundis end kitsalt. Ehitised kerkisid ümberringi mõne kuuga, aga üldine vaimsus oli jätkuvalt kinni möödanikus. Elu ümberringi muutus pealtnäha avatumaks, kuid mõtteruum püsis endiselt ahtake.

Sedasi polnud pääsu kinnisideest: Eestist ära!

Nii nagu joogaõpilane ihkab pääseda Suure Õpetaja lähedusse, lootes temast kiirgava energia toel saada paremaks, nõnda soovis jazzmuusik Raul Sööt pääseda oma ala Meistri juurde. Pärast Otsa-kooli lõpetamist estraadiansambli solistina oli ta tiirutanud bändiga festivalidel nii Ukrainas kui Venemaal, kirjutanud muusikat Eesti Raadio Big-Bandile, teinud koostööd Eesti tipp-artistidega, olnud siin-seal arranpeerijaks ja produtsendiks – aga polnud ikka päris rahul.

Isegi mitte siis, kui läks õppima Rootsi ja sealt edasi Taani Kopenhaageni rütmimuusika konservatooriumi.

Meister elas ja töötas Ameerikas, jazzi kodumaal. Tema nimi on Gary Thomas. Niivõrd isikupärase helikeelega mustanahaline saksofonimängija, et vähegi asjatundja tunneb ta ära saja teise pillimehe seast. Ja kelle keskendumisvõime on musitseerides sedavõrd tihe, et tekitab Söödis tunde, nagu võiks noil hetkil õhku justkui noaga lõigata.

Musta mehe kutse. 34-aastane Raul Sööt usub, et õiged asjad tulevad vajalikul ajal ise sinu juurde. Nii ka kohtumised Thomasega.

Nende esimene kokkupuude Malmö kõrgema muusikakooli meistiklassis jäi nädalapikkuseks, ent kujunes viljakaks. Järgmine kord, 2001. aasta kevadel, trehvasid nad Tallinnas. Ning mäletades ladusat koostööd Rootsis, kutsus must mees valget verd mehe enda juurde Ameerikasse õppima. Thomas oli just saanud Johns Hopkinsi ülikooli Peabody instituudi jazziosakonna juhiks. See oli unelmate paik, kuhu saksofonimängija võib üldse pääseda.

Ometi ei tormanud Sööt ülepeakaela lennukile. Tal oli Taanis tekkimas uus kodu ning loodud bänd, ees ootasid orkestreerimistööd. Ameerikasse minek tähendanuks, et kõik tuleb maha jätta ja võõras kohas nullist alata.

Kuid tõele au andes: just sellist võimalust oli ta juba tükk aega oodanud.

Kuritegelik linn. Siiski polnud see Söödi esimene Ameerika-õanss. Kümme aastat tagasi sai ta stipendiumi Bostonisse Berklee muusikakolledžisse, oli valmis üle Atlandi sõitmagi, ent rahasumma, mida tudengiviisa saamiseks tulnuks ette näidata, jäi napiks. Seetõttu jäi sõit ära. Ka Peabody instituut lubas talle aastal 2001 stipendiumi, mis kattis 25 000 dollarilise (ligi 400 000 krooni) õppemaksu. Ent elamisraha, 12 000 dollarit aastas, tuli taas viisa saamiseks endal leida ja ette näidata. Sedapuhku aitasid sõbrad, kes tarviliku summa õigel päeval korras tema pangaarvele kandsid.

Siis, täpselt kaks nädalat pärast 11. septembrit – ajal, mil paljud tema tuttavad taanlased keeldusid igasugustest üle-ookeani-lendudest –, sõitis Sööt Baltimore'i, kuritegeliku renomeega linna, millest oli kuulnud peamiselt hirmujutte.

«Mõnikord lihtsalt pead hüppama kaljult alla pimedusse,» lausub Sööt, «ja lahendused tulevad iseenesest, kui su kavatsused on siirad ja õiged.»

Nõudlikud küsimused. Ent Sööt ei läinud Ameerikasse sugugi selleks, et saada samasuguseks nagu jumaldatud Meister. Uskudes, et õnn ja universaalsed teadmised peituvad igaühes endas, on Sööt veendunud, et nende kättesaamiseks tuleb mõnikord imbuda lihtsalt uude keskkonda, kus on senisest erinev kultuur, erinevad kombed, isegi teistsugune õlu. Seal uues keskkonnas, abiks õpetaja, kes aitab õigeid küsimusi esitades sul enda sisse vaadata ja sealt vastused üles leida, saad lõpuks aru, et need ihaldatud teadmised olid sinus olemas juba enne.

«Mõnikord peame minema üle maa ja mere, et leida ennast,» nendib Sööt.

Üheskoos musitseerides märkis Thomas mitut puhku, et see, mis Raul teeb, on hea ja kena, ent küsis: kus oled sina ise? Mis on sinul anda? Miks sina mängid seda pilli ja seda muusikat?

«Gary Thomas ei õpetanud mulle kunagi Gary Thomast,» tunnistab Sööt. «Ta õpetas mulle Raul Sööti.»

Kord, kui õpetaja ja õpilane jälle kahekesi mängisid, pidas Thomas Söödi kinni. Paberil oli sul huvitav asi kirjas, tähendas Meister, aga miks ei kuule ma seda sinu mängus? Ma ei ole kuulnud,

liskas Meister, et üleüldse kellegi teise mängus oleks see kuulda. Miks sa ei arenda seda edasi, nõudis ta.

«Mulle sellest piisas,» lausub Sööt. «See on kogu mu õppetund tolle aja jooksul.»

Lõputu otsing. Kuid Meistri õppetunnid ei tähenda, et õpilane on jõudnud sihtjaama. Jah, ta sai, mida ihkas, ja enda kinnitusel rohkemgi veel – leidis vastused koguni oma sisemistele küsimustele –, ent see ei tähenda põrmugi, nagu oleks ta pärast Ameerikast naasmist igati õppinud mees. «Mis loll jutt see on?» vastab Sööt neile, kes uurivad, kas ta on nüüd valmis muusik. «Ma tegelesin nendesamade asjadega, millega praegu, ka kümme aastat tagasi, ja võib-olla mitte halvemini.»

<http://koolielu2.halo.ee:2080/pages.php/020402,1900>

Õpetajaid surutakse klienditeenindaja rolli (25)

22.10.2004 07:09

PM Online

[Kommenteeri](#) | [Loe kommentaare](#)

 Õpetajaid ajab segadusse ootus, justkui oleksid nad tänapäeval klienditeenindajad, kirjutab Eesti Päevaleht.

«Õpetajatest on hakatud rääkima turumajanduslike terminitega,» kinnitas Tallinna pedagoogikaülikooli filoloogiateaduskonna dekaan Marju Torp-Kõivupuu.

«Õpetaja on teenusepakkuja, kes vastutab selle eest, et õpilased oleksid läbilöögivõimelised.» Nii on näiteks haridus- ja teadusministeeriumi kantsler Jaan Kallas nimetanud haridussüsteemi klientideks õpilasi ning teenindajateks ministeeriumi ja õpetajaid.

Dekaani sõnul ei sobi selline termin sugugi, pigem võiks õpetaja ja õpilane partnerid olla. Ka pedagoogikaülikooli lektor Katrin Aava leidis, et kui õpetaja on taandatud teenuseosutaja rolli, ei suuda ta tagada õpilasele vajalikku vaimsete ja eksistentsiaalsete küsimuste arutelu.

Eesti õpilasomavalitsuste liidu juhatuse esimees Kristel Niisuke ütles, et teenindaja roll pole õpetaja jaoks õige.

«Teenindaja ja kliendi suhted pole kuigi lähedased,» põhjendas ta, «pigem peaks õpetaja olema juhendaja, kes aitab iseseisvalt mõelda.»

Eesti haridustöötajate liidu juhi Sven Rondiku hinnangul on õpetaja prestiiž viimaste aastatega saanud kannatada.

[«Õpetajatöö on muutunud internetiajastul keeruliseks, sest oht on ajale jalgu jääda. Pealegi hindavad lapsed sageli ka õpetaja riietust ja soengut, aga meie õpetajail pole eriti suuri materiaalseid võimalusi,» rääkis Rondik.](#)

Haapsalu linna algkooli klassiõpetaja Anneli Kasesalu nentis, et teenindajarolli nõudmine tuleb mõne lapsevanema poolt.

«Kui koolis on mingi probleem, siis nad suhtuvad nii, et teie olete professionaal ja peate hakkama saama,» tõi ta näite.

Saaremaa ühisgümnaasiumi direktor Viljar Aro leidis, et klienditeenindaja ideoloogia on mööduv nagu suur osa haridusteemalisi väiteid.

Aro sõnul on mõttetu püüda defineerida «hea õpetaja» mõistet. «Küll lapsed aru saavad,» arvas ta.

Haridusminister Toivo Maimetsa sõnul peavad õpetajad kohanema demokraatlikus riigis elamise reeglitega.

«Kes täna piletit ei osta, on homme jänese rollis,» sõnas ta. «Suur osa õpetajaid peaks täna uuesti koolipingis istuma.»

Minister lisas, et õpetaja peab toime tulema olukorras, kus järjest rohkem lapsi ja nende vanemaid teab oma õigusi.

Samuti peab õpetaja valmistuma töötama osalise tööajaga mitmes eri koolis üha kasvava konkurentsi tingimustes.

«Olla parim, et saada valitud,» nimetas ta.

Väljaandja : Haridus- ja teadusminister

Akti või dokumendi liik : määrus

Teksti liik : algtekst, terviktekst

Redaktsiooni jõustumise kp. : 01.09.2005

Redaktsiooni kehtivuse lõpp : Hetkel kehtiv

Avaldamismärge : RTL, 18.08.2005, 90, 1337

Õpilaste hindamise, järgmise klassi üleviimise ning klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord

Haridus- ja teadusministri 10. augusti 2005. a määrus nr 24

Määrus kehtestatakse «Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse» § 27 lõike 2 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega sätestatakse põhi- ja üldkeskharidust omandavate õpilaste teadmiste ja oskuste ning käitumise ja hoolsuse hindamise, õpilaste täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise ning järgmise klassi üleviimise alused, tingimused ja kord.

(2) Üleriigiliste tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamiseks sooritatavate eksamitööde hindamise erisused on sätestatud haridusministri 23. jaanuari 2002. a määruses nr 18 «Õpitulemuste välishindamise põhimõtted, riigieksamitööde, põhikooli lõpueksamitööde ja üleriigiliste tasemetööde koostamise, hindamise ja tulemuste analüüsi alused» ja 24. detsembri 2001. a määruses nr 75 «Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksami korraldamise ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamise tingimused ja kord».

§ 2. Hindamise alused

(1) Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse õpilasele kohaldatava riikliku õppekavaga ja selle alusel koostatud kooli õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest.

(2) Käitumise ja hoolsuse hindamisel lähtutakse kooli õppekava ning kooli kodukorra nõuetest.

(3) Teadmiste ja oskuste ning käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtted, tingimused ja kord (edaspidi *hindamise korraldus*) sätestatakse kooli õppekavas, arvestades põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, käesolevas määruses ning teistes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel antud õigusaktides sätestatut.

(4) Kui õpilasele on vastavalt haridus- ja teadusministri 8. detsembri 2004. a määrusele nr 61 «Individuaalse õppekava järgi õppimise kord» koostatud individuaalne õppekava, arvestatakse hindamisel individuaalses õppekavas sätestatud erisusi.

§ 3. Hindamise eesmärk

(1) Teadmiste ja oskuste hindamise eesmärk on:

- 1) anda tagasisidet õpilase õpiedukusest ja toetada õpilase arengut;
- 2) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, toetada edasise haridustee valikut;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel.

(2) Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on:

- 1) suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täitma kooli kodukorra nõudeid;
- 2) motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid.

§ 4. Hindamisest teavitamine

(1) Kool on kohustatud teavitama õpilast ja tema seaduslikku esindajat hindamise korraldusest koolis ning õpilasele pandud hinnetest ja antud hinnangutest. Vastav teavitamise kord sätestatakse kooli kodukorras.

(2) Kooli õppekavas sätestatud hindamise korralduse avalikustab kool avaliku teabe seaduse alusel kooli tegevuse kajastamiseks peetaval veebilehel.

(3) Õpilasel on õigus saada vastavalt klassi- või aineõpetajalt teavet oma hinnete kohta.

2. peatükk

TEADMISTE JA OSKUSTE HINDAMINE

§ 5. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

(1) Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele.

(2) Õppeveerandi või kursuse algul teeb vastava õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi.

(3) Õppeveerandi või kursuse õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde (kontrolltööde) aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega.

(4) 8., 10. ja 11. klassi õpilastele võib kool ühes õppeaines läbi viia üleminekuksami. Üleminekuksami nõuded, läbiviimise tingimused ja kord määratakse kooli õppekavas.

(5) Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse hindeid viiepallisüsteemis vastavalt §-s 6 sätestatule.

(6) Kool võib viiepallisüsteemi asemel kasutada koolisisest teistsugust hindedüsteemi. Kasutatav hindedüsteem ja hinnete viiepallisüsteemi teisendamise põhimõtted sätestatakse kooli õppekavas. Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse selle õppeaasta kokkuvõtavad hinded ning käimasoleva õppeveerandi või kursuse jooksul saadud hinded viiepallisüsteemi.

(7) 1. ja 2. klassis õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel võib mõnes või kõigis õppeainetes kasutada hinnete asemel suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis kirjeldavad õpilase teadmisi ja oskusi erinevates õppeainetes. Sõnaliste hinnangute kasutamise põhimõtted ning hinnangute andmise tingimused ja kord sätestatakse õppeaineti kooli õppekavas.

(8) Toimetuleku riikliku õppekava järgi õppivate õpilaste puhul kasutatakse hindamisel ainult lõikes 7 nimetatud sõnalisi hinnanguid.

(9) Kui suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega «puudulik» või «nõrk» või on hinne jäänud välja panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord sätestatakse kooli õppekavas.

(10) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õpilase poolt, võib vastavat suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega «nõrk», kui see on ettenähtud kooli õppekavas.

§ 6. Hinded viiepallisüsteemis

(1) Hindega «5» («väga hea») hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust (edaspidi *õpitulemus*), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «5», kui õpilane on saanud 90–100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(2) Hindega «4» («hea») hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «4», kui õpilane on saanud 70–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(3) Hindega «3» («rahuldav») hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «3», kui õpilane on saanud 45–69% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(4) Hindega «2» («puudulik») hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «2», kui õpilane on saanud 20–44% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(5) Hindega «1» («nõrk») hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «1», kui õpilane on saanud 0–19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

§ 7. Kokkuvõtva hindamise põhimõtted

(1) Kokkuvõttev hinne on õppeaine veerandi-, kursuse-, aasta- ning kooliastmehinne.

(2) Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne või kooliastmehinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

(3) Kui kool rakendab viiepallisüsteemist erinevat hindedüsteemi, pannakse aastahinded ja kooliastmehinded välja viiepallisüsteemis.

§ 8. Kokkuvõttev hindamine 1.–3. kooliastmel

(1) 1.–3. kooliastmel hinnatakse õpilase õpitulemusi vastavas õppeaines kokkuvõtvalt veerandi- ja aastahindega.

(2) Veerandihinne pannakse välja õppeveerandi lõpul antud õppeveerandi jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud veerandihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu.

(3) Õppeaines, mida õpitakse ühe nädalatunniga, võib õppeveerandi lõpus jätta hinde välja panemata. Sellisel juhul pannakse järgmise õppeveerandi lõpul veerandihinne välja kahe eelnenud õppeveerandi jooksul saadud hinnete alusel.

(4) Kui õpilase hindamisel kasutatakse hinnete asemel sõnalisi hinnanguid vastavalt § 5 lõikele 7 või 8, antakse õpilase teadmiste ja oskuste õppeveerandi lõpul kirjalikult kokkuvõtvaid sõnalisi hinnanguid. Õppeveerandite lõpul antud sõnaliste hinnangute alusel antakse enne õppeperioodi lõppu kokkuvõtvaid sõnalisi hinnanguid kogu õppeperioodi kohta.

(5) Õpilasele, kelle veerandihinne on «puudulik» või «nõrk», kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, parandusõpe jm) vastavalt kooli õppekavas sätestatule, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

(6) Kui õppeaine veerandihinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul antud õppeveerandi vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk».

(7) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

§ 9. Kokkuvõttev hindamine gümnaasiumiastmel

(1) Gümnaasiumiastmes hinnatakse õpilase õpitulemusi vastavas õppeaines kokkuvõtvalt kursuse- ja kooliastmehindega. Kursusehinne pannakse välja kursuse jooksul saadud hinnete alusel. Kooliastmehinne pannakse välja õppeaine 10.–12. klassi kursusehinnete alusel.

(2) Kui kursusehinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse kooliastmehinde väljapanekul antud kursuse vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk».

(3) Õppeaines, milles riigieksam toimub väljaspool eksamiperioodi, pannakse 12. klassi õpilasele kooliastmehinne välja enne riigieksami toimumist. Teiste õppeainete kooliastmehinded pannakse välja enne õppeperioodi lõppu. Õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse kooliastmehinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu.

3. peatükk

KÄITUMISE JA HOOLSUSE HINDAMINE

§ 10. Käitumise ja hoolsuse hindamine

(1) Õpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse päevases õppevormis õppivate õpilaste puhul.

(2) 1.–3. kooliastmel hinnatakse õpilase käitumist ja hoolsust, gümnaasiumiastmel ainult käitumist.

(3) Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis. Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

(4) Käitumist ja hoolsust hinnatakse hinnetega «eeskujulik», «hea», «rahuldav» ja «mitterahuldav».

4. peatükk

HINDE JA HINNANGU VAIDLUSTAMINE

§ 11. Hinde ja hinnangu vaidlustamine

(1) Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.

(2) Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest lõikes 1 nimetatud taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

5. peatükk

ÕPILASE TÄIENDAVALLE ÕPPETÖÖLE JA KLASSIKURSUST KORDAMA JÄTMINE NING JÄRGMISSE KLASSI ÜLEVIIMINE

§ 12. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise

(1) Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse.

(2) Täiendava õppetöö rakendamise põhimõtted ning täiendavale õppetööle jätmise tingimused ja kord sätestatakse kooli õppekavas.

(3) Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.

(4) 1.–3. kooliastmel jäetakse õpilane täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt veerandihinnetest või veerandite lõpus antud sõnalistest hinnangutest tuleks välja panna aastahinne «puudulik» või «nõrk» või anda samaväärne kokkuvõttev sõnaline hinnang.

(5) 1.–3. kooliastmel võib õppenõukogu põhjendatud otsusega erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamis õppeaines pandud välja aastahinne «puudulik» või «nõrk», täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisel õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema välja toodud kaalutlused, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.

(6) Klassikursust ei jäeta kordama lihtsustatud riikliku õppekava (abiõppe õppekava) ja toimetuleku riikliku õppekava järgi õppivaid õpilasi ning gümnaasiumiastmel õppivaid õpilasi.

§ 13. Õpilase järgmisse klassi üleviimine

(1) Õpilase järgmisse klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.

(2) 1.–3. kooliastmes viiakse õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, järgmisse klassi üle enne õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmisse klassi üle hiljemalt 30. augustiks.

(3) Lõikes 2 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase puhul, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ettenähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajas.

(4) Õpilaste järgmisse klassi üleviimise tingimused ja kord gümnaasiumiastmel sätestatakse kooli õppekavas.

6. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 14. Määruse rakendamine

(1) Kool viib oma kodukorra käesoleva määruse § 4 lõikega 1 kooskõlla hiljemalt 2006. aasta 1. jaanuariks. Kuni § 4 lõikes 1 nimetatud teavitamise korra sätestamiseni kooli kodukorras teavitab õpilast või tema seaduslikku esindajat koolis kehtivast hindamise korraldusest ja hinnetest teavitamise korrast õpilase klassijuhataja.

(2) Gümnaasiumiastmes pannakse kursusehinnete alusel kooliastmehinnete asemel välja aastahinne:

- 1) 2005/2006. õppeaastal 11. ja 12. klassi õpilastele;
- 2) 2006/2007. õppeaastal 12. klassi õpilastele.

(3) Lõikes 2 nimetatud aastahinnete osas kohaldatakse käesoleva määruse § 7 lõigetes 2 ja 3 ning § 9 lõigetes 2 ja 3 kooliastmehinnete kohta sätestatud.

§ 15. Määruse muutmise

Haridusministri 29. mai 2000. a määruse nr 14 «Õppenõukogu pädevus ja tegutsemise kord» § 6 sõnastatakse järgmiselt:

« § 6. Pädevus seoses õpilaste hindamise ja järgmisse klassi üleviimisega

Õppenõukogu:

- 1) otsustab õpilase järgmisse klassi üleviimise, täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmise;
- 2) otsustab, millises gümnaasiumiastme klassis jätkab õpinguid põhihariduse baasil tegutseva kutseõppeasutuse pooleli jätnud õpilane;
- 3) otsustab, millises klassis jätkab õpinguid välisriigis koolis õppinud õpilane.»

§ 16. Määruse kehtetuks tunnistamine

Haridus- ja teadusministri 13. aprilli 2005. a määrus nr 14 «Õpilaste hindamise, järgmisse klassi üleviimise ning klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord» tunnistatakse kehtetuks.

§ 17. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub 1. septembril 2005. a.

Minister Mailis REPS
Kantsler Jaan KALLAS